

Poetin belichaamt Russische archetype

Heiko Jessayan
Amsterdam

Rusland maakt zich op voor de parlements- en presidentsverkiezingen. En de winnaar is ... Vladimir Vladimirovitsj Poetin.

Drie aaneengesloten presidentstermijnen zijn volgens de constitutie van de Russische Federatie niet mogelijk. Maar als Russische voorstellingen uitkomen, dan moet met het onvoorspelbare rekening worden gehouden. Want de meeste Russen geloven nog altijd in een heilig wonder, namelijk dat Poetin, hun beschermengel, Rusland zal blijven leiden.

Afgelopen week wekte Poetin opnieuw wroeging bij zijn critici. Bij gebrek aan noemenswaardige tegenstanders beschuldigde de president westerse landen en binnenlandse opposenten ervan dat ze eropuit zijn om Rusland 'zwak en ziek' te maken. 'Onze tegenstanders zijn allen uit op onze verdeeldheid', zei Poetin woensdag in het Loezjniki-stadion tegenover een menigte van aanhangers. 'Sommigen willen alles weg nemen en verdelen, anderen zijn uit op plundering.'

Zo herinnerde de president zijn

gehoor aan het schrikbeeld uit de jaren negentig toen zogeheten oligarchen zich verrijkten over de rug van het Russische volk dat in grote mate veroordeeld was tot een leven onder de armoedegrens.

Over een week mogen de Russen een nieuw parlement (Doema) kiezen. Drie maanden later, op 2 maart, volgen de presidentsverkiezingen. Vele namen doen de ronde als opvolger van Poetin, zoals die van de huidige premier Viktor Zoebkov, de presidentiële kabinetschef Sergej Sobjanin, Kremlinideoloog Vladislav Soerkov, senaatsvoorzitter Sergej Mironov, Doema-voorzitter Boris Gryzlov, onderminister van buitenlandse zaken Sergej Ivanov, minister voor noodsituaties Sergej Shoigu, Gazprom-baas Alexander Medvedev, ceo Vladimir Dmitriev van Vnesheconombank en directeur Vladimir Jakoenin van de Russische spoorwegen.

Maar vriend en vijand zijn het erover eens dat er maar een winnaar kan zijn en dat is Poetin. De president zelf zinspeelde er deze week al op dat van een fundamentele machtswisseling geen sprake zal zijn. 'Als we in december winnen, winnen we ook in maart.'

De zege kan Verenigd Rusland niet meer ontgaan. Volgens peilingen haalt Poetins partij 60% van de stemmen. Oppositiepartijen als de Democratische Volksunie van oud-premier Michail Kasjanov en Het Andere Rusland — een bonte coalitie van onder meer Verenigd Civiel Front van oud-wereldkampioen schaken Garry Kasparov — worden bij voorbaat kansloos geacht. De communistische partij zou volgens peilingen nog wel net de kiesdrempel van 7% halen.

'Maar dat zijn allemaal oudjes', zegt Jeroen Ketting, directeur van The Lighthouse Group in Moskou, een zakelijke dienstverlener voor westerse bedrijven in Rusland. 'En voor de intellectuelen hoeft Poetin niet bang te zijn.'

Ketting, sinds 1993 werkzaam in Rusland, verwijst naar de deka-

De Russische president Vladimir Poetin tijdens een herdenkingsdienst voor de twee miljoen slachtoffers van het Stalin-regime. Foto: Reuters

bristen, een verzameling van dichters en kunstenaars die hun vergeefse rebellie in 1825 beloofd zagen met een enkele reis Siberië. 'Alles is cyclisch in Rusland', zegt Ketting die voor een aantal weken even terug is in Nederland. 'Poetin wordt op handen gedragen. Zijn naam staat borg voor stabiliteit en de Russen hebben geen baat bij instabiliteit.' Volgens Ketting wist Poetin in de jaren negentig toen

hij nog in Sint-Petersburg verbleef fortuin te maken. Dat helpt hem nu om zijn machtsbasis te behouden. Daarnaast weet Poetin bij de bevolking te appelleren aan het Russische zelfbewustzijn. Als redder in nood raakt hij de Russen in het diepste van hun ziel. Wat ook helpt, is dat Poetin judoka is. 'Dat straalt kracht uit. De Russen redeneren vanuit de positie van kracht. Daar zijn ze gevoelig voor.'

Ketting gaat ervanuit dat Poetin hoe dan ook aan de macht blijft. 'Dat kan door bijvoorbeeld partijleider te worden.' Immers, ook in

'Wie weet duikt er een "dark horse" op, zoals ook Poetin zelf opeens uit het niets naar voren kwam'

de Sovjet-Unie had de secretaris-generaal van de communistische partij de macht. 'Toch weet je nooit welke "dark horse" ertevorschijn komt, zoals ook Poetin uit het niets opdook als opvolger van Boris Jeltsin. Niemand had van Zoebkovgehoord toen Poetin hem in september aanwees als premier. De macht is nooit zo homogeen als het lijkt. Het Kremlin is een microkosmos. Alles is afhan-

kelijk van netwerken en kleine bastions. De kracht van Poetin is dat hij de diverse belangenpartijen handig tegen elkaar uitspeelt. Ze zijn enorm afhankelijk van hem.'

Als ervaringsdeskundige is Ketting wars van de vooroordelen over Rusland. 'Maffia, corruptie en bureaucratie zijn niet de echte problemen. De maffia bestaat niet meer, de corruptie is een marginaal probleem en de bureaucratie is overkomelijk. Rusland kun je niet kennen. Je moet het voelen.'

De echte problemen betreffen volgens Ketting de stijgende kosten voor levensonderhoud. 'Officieel is de inflatie 11%. In werkelijkheid wordt het leven 20% tot 30% duurder.' Verder schort het aan infrastructurele voorzieningen en is er een tekort aan gekwalificeerd personeel. 'Onderwijs en zorg verkeren in een deplorabele staat.'

De kloof tussen superrijken — 1% tot 2% van de bevolking — en de minderbedeelden — zo'n 80% — moet niet groter worden, waarschuwt Ketting. 'Anders krijg je een instabiele situatie. Rusland heeft een kleine middenklasse. Leraren, artsen en wetenschappers verdienen weinig. Scholen worden ondersteund door oudercomité's zodat docenten betaald krijgen.'

Toch is armoede er relatief. 'De Russen hebben hun datsja en hun moestuin waar ze groenten inmaken voor de winter. Of ze hebben van hun gestorven moeder een flatje geërfd dat ze verhuren. Zolang ze daarop kunnen terugvallen, is er weinig aan de hand.'

Ketting ziet ook tekortkomingen bij Poetin. 'Zijn binnenlandse marketing doet hij goed. Maar zijn imago in het buitenland behoeft verbetering. Hij reageert onnodig krampachtig. Tegen betogingen wordt hard opgetreden. Het is overkill. Die protesten hebben eerder het karakter van een reünie. En de OVSE-waarnemers die moesten toezien op de verkiezingen had Poetin zonder meer kunnen toelaten. Hij gaat toch winnen. Wat dat betreft blijft het vadertje staat.'

